

Gode
pasient
—forløp

Årsrapport 2019

Kort om satsingen

KS gjennomfører satsingen Nasjonalt læringsnettverk for gode pasientforløp i samarbeid med Folkehelseinstituttet (FHI). Arbeidet finansieres av Helse- og omsorgsdepartementet som også leder styringsgruppen. Formålet er å støtte kommunene og helseforetakene i å bedre overgangene i pasientforløpet og å sikre brukernes behov for å møte helhetlige, trygge og koordinerte tjenester.

Gode pasientforløp for eldre og kronisk syke startet med to læringsnettverk i 2014-2015. Siden 2016 er det gjennomført ytterligere åtte læringsnettverk: Agder, Rogaland, Nordland, Hedmark og Oppland, Oslo, Møre og Romsdal, Ofoten, Troms og Finnmark og Østfold (avsluttes i 2020). Det ble besluttet å videreføre Gode pasientforløp i perioden 2020-2023 slik at alle landets kommuner og helseforetak får tilbud om å delta i læringsnettverk.

Av dagens 356 kommuner har 148 deltatt i Gode pasientforløp. Disse kommunene har 54 prosent av landets innbyggere.

Innen rus og psykisk helse er det gjennomført to læringsnettverk i perioden 2016-2018, ett for store og mellomstore kommuner, der 10 kommuner deltok, og ett for 15 kommuner i Rogaland og Sunnhordaland.

Mens det tidligere har vært gjennomført separate læringsnettverk for henholdsvis eldre og kronisk syke og psykisk helse og rus, vil arbeidet i perioden 2020-2023 omfatte alle brukere.

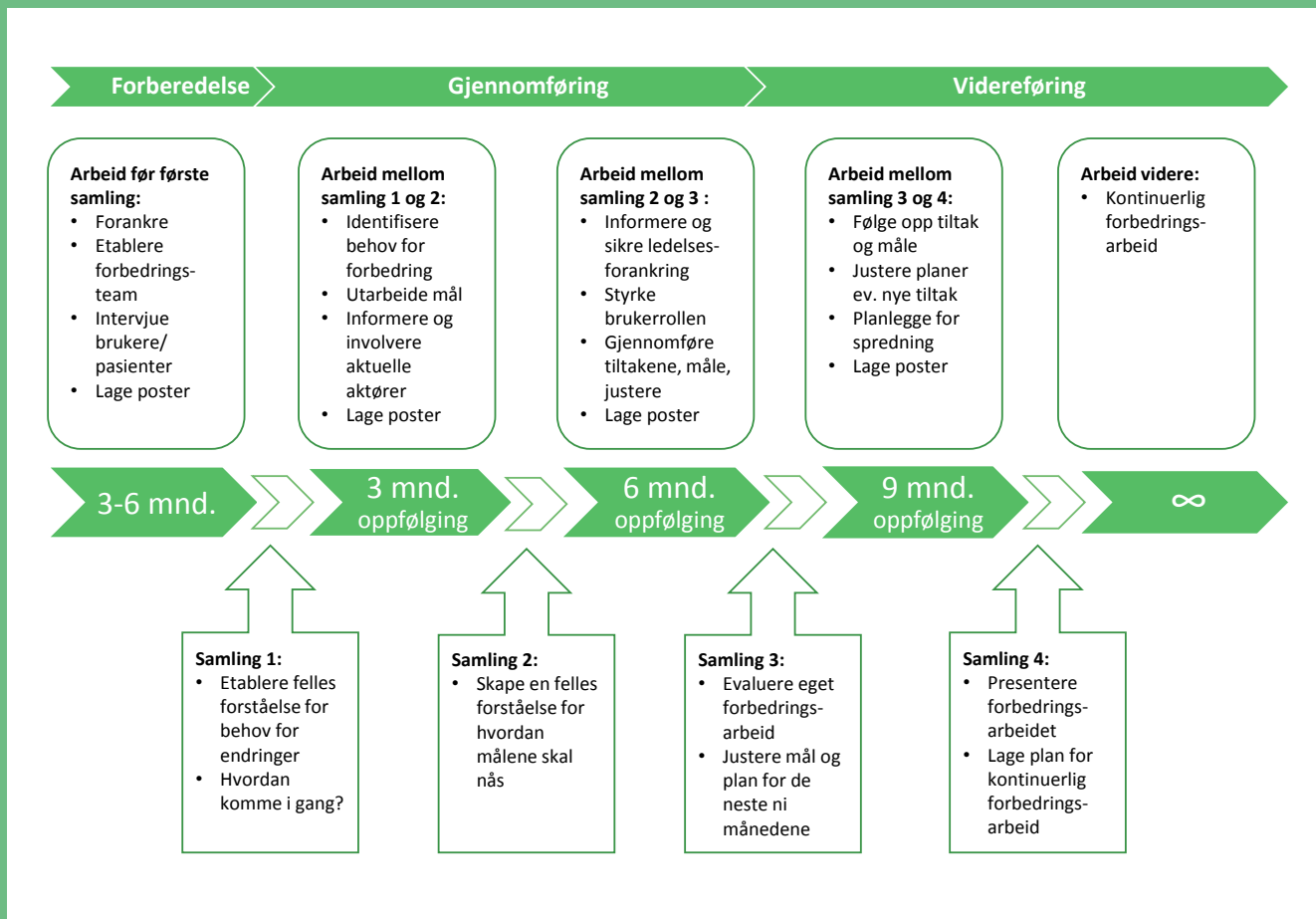
Fundamentet

Et helhetlig pasientforløp starter når pasienten blir syk og avsluttes når hun er hjemme igjen og kan gjenoppta sine daglige sysler. Pasientforløpet slutter ikke når pasienten er utskrevet fra sykehuset. Læringsnettverkene i Gode pasientforløp skal forbedre overgangene i pasientforløpet, både internt i kommunene og sykehusene og mellom sykehus og kommune.

Fundamentet i Gode pasientforløp er todelt. Den første delen er Helhetlig pasientforløp i hjemmet (HPH), et generelt forløp som kan brukes på alle pasientgrupper, uavhengig av diagnose. HPH startet som et tverrfaglig sammensatt utviklingsprosjekt i Midt-Norge i 2009. Anders Grimsmo, professor emeritus NTNU, var sentral i dette utviklingsarbeidet og deltar på alle nettverkssamlinger.

Arbeidet skal også resultere i at brukeren opplever å være likeverdig i utarbeidelse av sitt pasientforløp. Derfor er hva er viktig for deg?-spørsmålet så viktig. Et viktig verktøy for å styrke brukerrollen er Hva er viktig for deg?-skjemaet. Hensikten med bruken er å anerkjenne pasienten som ekspert på eget liv, tildele tjenester ut fra det som er viktig for pasienten og at pasienten sammen med tjenesteytere vurderer nytten av de tjenestene som gis. Hva er viktig for deg?-skjemaet er basert på Pasientspesifikk funksjonsskala (PSFS) og er oversatt til norsk og validert av professor Ingvild Kjekken.

Læringsnettverksperioden er på 18 måneder. Før oppstart kommer en forberedelsesfase på tre måneder. I løpet av nettverksperioden arrangeres det fire samlinger. Det arrangeres også en erfaringsamling ca. ett år etter den fjerde samlingen. I tillegg arrangeres det årlig en nasjonal erfaringsamling i Oslo.

Dette gjorde vi i 2019

Nettverkssamlinger

Læringsnettverkene i Oslo og Møre og Romsdal hadde fjerde samling i 2019, i Ofoten, Troms og Finnmark ble tredje og fjerde nettverkssamling avholdt, mens det i Østfold ble avholdt nettverkssamling nummer to og tre. Totalt ble det gjennomført seks nettverkssamlinger i 2019.

Innholdet i satsingen

Det er det lagt ned et betydelig arbeid i å videreutvikle innholdet i satsingen. Dette omfatter alle dokumenter som skal være standard, blant annet plan for planlegging og gjennom-

føring av samlinger, plan for oppfølging av alle forbedringsteamene, plan for dokumentasjon og rapportering og mal for program på hver av samlingene.

Gode pasientforløp har tatt i bruk Teams for å kunne dele dokumenter og informasjon på tvers av organisasjonene. Dette har gjort det enklere å ha oversikt over det som er innholdet i satsingen.

Oppstart av nye læringsnettverk

Før oppstart av et nytt læringsnettverk legges det ned et omfattende arbeid med å kartlegge situasjonen i regionen. Hvert læringsnettverk tilpasses lokale forhold, og det er en forutsetning for oppstart at også helseforetaket deltar. Satsingens ledere har jevnlig dialog med

Sarpsborg kommune

MÅL

Hva er viktig for deg?

Trygge overganger, kontinuitet og samarbeid i pasientforløpet mellom kommunehelsetjenesten i Sarpsborg og Sykehuset Østfold

Delmål:

- o Tilstrekkelig informasjon for videre oppfølging av pasienten er innhentet og mottatt ved oppstart
- o «Hva er viktig for deg» samtalen er gjennomført ved oppstarten av tjenesten
- o Plan for oppfølging hos fastlegen er etablert innen 2 uker
- o Gjennomsnittlig opplevelse av endring i funksjonsnivå har økt med >2.

Målgruppe

Alle pasienter som har helse- og omsorgstjenester og skifter behandlingsnivå, både internt i Sarpsborg kommune samt mellom Sykehuset Østfold og kommunen.

Forbedringstiltak

- o Sjøkkister utarbeides ved overgangene
- o Opplærings tiltak
- o Småskala utprøving – systematisk bruk av «Hva er viktig for deg?» skjemaet
- o Sikre systematisk gjennomføring av oppgavene:
 - o Sykepleier besøk etter 3 dager
 - o «Hva er viktig for deg?» spørsmålet stilt ved oppstart
 - o Oppfølging fra fastlege etter 14 dager

Må involveres

- o Ledere ved helsehus, hjemmetjeneste og sykehjem
- o Medarbeidere
- o Sykehus
- o Fastleger

↑

Shaun Maher fortalte om arbeidet med Hva er viktig for deg? i Skottland på Gode pasientforløps erfaringskonferanse i januar 2019. De 150 deltakerne fikk også presentert gode eksempler på forbedringsarbeid fra hele landet.

←

Til nettverkssamlingene i Gode pasientforløp har teamene med seg en poster som viser forbedringsarbeidet i kommunen eller helseforetaket. Denne posteren hadde Sarpsborg kommune med til andre samling.

kontaktpersoner på Helgeland, i Sogn og Fjordane, Akershus, Telemark, Hordaland, Trøndelag, Viken og Oslo om mulig oppstart av nye læringsnettverk og eventuell utvidelse til flere bydeler i Oslo.

Kommunikasjon

Våren 2019 fikk Gode pasientforløp produsert en animasjonsfilm som viser hva som er kjernen i arbeidet. Filmen er delt i sosiale medier og benyttes på nettverkssamlinger og konferanser.

Satsingen har to nettsider - hos KS og FHI. På ks.no/pasientforlop legges det ut informasjon om hvert læringsnettverk og oppsummering av hver samling med lenker til videopptak av innlegg, selve presentasjonene og bilder av postere.

Deling av gode historier om hvordan andre kommuner og helseforetak har arbeidet, både til inspirasjon og læring, er høyt prioritert i kommunikasjonsarbeidet. Det samme med deling av relevant forskning. I tillegg til nettsidene er Facebook-gruppen Gode pasientforløp en viktig kommunikasjonskanal. Denne gruppen har nå ca. 4300 medlemmer.

Medarbeidere i satsingen holder jevnlig innlegg på konferanser og for studenter på høyskolenivå.

Hva er viktig for deg?-dagen

Ideen til å markere Hva er viktig for deg?-dagen kom i 2014 i Gode pasientforløp for eldre og kronisk sykes første læringsnettverk. Markeringen har blitt større år for år, og initiativet har spredd seg til over 40 land over hele verden.

Et viktig element i markeringen av dagen er Hva er viktig for deg?-buttons. I 2019 ble det sendt ut over 60 000 buttons til kommuner og sykehus over hele landet. Gode pasientforløp har også produsert materiell til nedlasting som illustrasjoner, plakater og roll-ups, og dette materialet blir mye brukt.

For å engasjere og motivere, ble det i 2019 produsert flere ulike «hva er viktig for deg?»-filmer med de som gir og de som mottar helse- og omsorgstjenester.

Det er etablert et stort internasjonalt nettverk av fagpersoner som arbeider med 'What matters to you?'. Nettverket har jevnlig møter for å utveksle erfaringer og ideer og dele ny kunnskap.

 Deling av gode historier om hvordan andre kommuner og helseforetak har arbeidet, både til inspirasjon og læring, er høyt prioritert i kommunikasjonsarbeidet

→
Hva er viktig for deg?-dagen markeres i begynnelsen av juni i kommuner og på sykehus over hele landet. Her har pasienter på Nordlandssykehuset fylt ut snakkebobler.

↓
I Bydel Østensjø fikk de ansatte utdelt frukt og buttons da de kom på jobb.

Vi som jobber i Gode pasientforløp

Utviklingsarbeidet Gode pasientforløp eies av KS og gjennomføres i samarbeid med FHI. Arbeidet ledes av fagleder Sigrid J. Askum i KS og fagleder Anders Vege i FHI. Torun Risnes, Risten Lango og Kristin Tveitnes i KS er også sentrale i arbeidet sammen med Kirsti Nyerrød i FHI. KS-ansatte i regionene har en viktig rolle i nettverkene.

Styringsgruppe i 2019

Maren Skaset, Helse- og omsorgs-
departementet, leder

Åse L. Snåre, KS

Helga Katharina Haug, Helsedirektoratet

Ellen Margrethe Carlsen, Helsedirektoratet

Kristian Haugen, Mental Helse

Mona Enstad, FFO (MS-foreningen)

 **KS-ansatte i regionene har
en viktig rolle i nettverkene**

Læringsnettverk Gode pasientforløp for eldre og kronisk syke / Gode pasientforløp

Navn/område	Deltakerkommuner	Helseforetak	Periode
Læringsnettverk Sør	Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei, Åmli, Kristiansand, Åseral, Lindesnes, Mandal, Marnardal, Flekkefjord, Kvinesdal, Lyngdal, Audnedal, Sirdal, Sola, Stavanger		2014-2015
Læringsnettverk Gardermoen	Sarpsborg, Nes (Viken), Frogn, Oppegård, Rendalen, Tynset, Jevnaker, Lunner, Søndre Land, Østre Toten, Hole, Nes (nå Nesbyen), Ringerike, Larvik, Sandefjord, Notodden, Molde, Malvik, Melhus, Røros, Vågan		2014-2015
Agder	Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kristiansand, Songdalen, Søgne, Kvinesdal, Lindesnes, Mandal, Marnardal, Lyngdal, Audnedal, Sirdal, Vennesla, Åseral, Arendal, Birkenes, Bygland, Bykle, Evje og Hornnes, Froland, Gjerstad, Grimstad, Iveland, Lillesand, Risør, Tvedestrand, Valle, Vegårshei, Åmli	Sørlandet sykehus HF med tre sykehus (Arendal, Flekkefjord og Kristiansand)	2016-2018
Rogaland	Bømlo, Eigersund, Gjesdal, Haugesund, Hå, Klepp, Lund, Sandnes, Forsand, Sola, Stavanger, Finnøy, Rennesøy, Stord, Strand, Suldal, Time, Tysvær	Stavanger universitetssykehus (SUS) og Helse Fonna med sykehusene i Haugesund og Stord	2016-2018
Nordland	Andøy, Bodø, Bø, Fauske, Gildeskål, Hadsel, Lødingen, Meløy, Sortland, Vestvågøy, Vågan, Øksnes	Nordlandssykehuset med sykehusene i Bodø, Vesterålen og Lofoten) og UNN Harstad	2017-2018
Hedmark og Oppland	Eidskog, Gausdal, Grue, Hamar, Kongsvinger, Lillehammer, Løten, Nord-Aurdal, Nord-Odal, Ringebu, Ringsaker, Sel, Stange, Stor-Elvdal, Sør-Fron, Sør-Odal, Trysil, Tynset, Vågå, Øyer, Åsnes	Sykehuset Innlandet HF med alle seks sykehus	2017-2018

Navn/område	Deltakerkommuner	Helseforetak	Periode
Oslo	Nordstrand, Søndre Nordstrand og Østensjø sammen med Aker rehabilitering, Kommunal akutt døgnenhet (KAD), Ryen helsehus	Oslo universitetssykehus	2017-2019
Møre og Romsdal	Aukra, Aure, Averøy, Eide, Fræna, Giske, Gjemnes, Haram, Herøy, Kristiansund, Midsund, Nesset, Norddal, Rauma, Sande, Sandøy, Skodje, Smøla, Stordal, Sula, Sunndal, Surnadal, Sykkylven, Tingvoll, Ulstein, Vanylven, Vestnes, Volda, Ørskog, Ørsta, Ålesund.	Helse Møre og Romsdal HF (Molde, Volda og Ålesund sjukehus)	2017-2019
Ofoten, Troms og Finnmark	Alta, Balsfjord, Dyrøy, Evenes, Hammerfest, Harstad, Hasvik, Kvæfjord, Kåfjord, Lenvik, Loppa, Lyngen, Nordkapp, Nordreisa, Salangen, Skjervøy, Skånland, Storfjord, Sørreisa, Sør-Varanger, Tjeldsund, Tromsø	Hammerfest sykehus, Kirkenes sykehus, UNN Harstad, UNN Narvik og UNN Tromsø	2018-2019
Østfold	Askim, Eidsberg, Fredrikstad, Halden, Hobøl, Hvaler, Rakkestad, Rygge, Sarpsborg, Spydeberg, Trøgstad	Sykehuset Østfold HF	2019-2020
Vestfold	Horten, Tønsberg, Sandefjord, Larvik, Holmestrand, Færder	Sykehuset i Vestfold HF	2020-2022(?)

Læringsnettverk psykisk helse og rus

Navn/område	Deltakerkommuner	Helseforetak	Periode
Rogaland og Sunnhordaland	Bømlo, Eigersund, Gjesdal, Haugesund, Hå, Karmøy, Klepp, Rennesøy, Sandnes, Sauda, Sola, Stavanger, Stord, Strand, Time	Helse Stavanger og Helse Fonna	2016-2017
Store og mellomstore kommuner	Kristiansand, Skien, Moss, Rygge, Eidsvoll, Nittedal, Asker, Bærum, Bodø, Narvik	UNN, Nordland Sykehus, DPS Grorud, Sørlandet sykehus, DPS Bærum	2017-2018

I 2019 ble det invitert til et nytt læringsnettverk innen psykisk helse og rus i Hordaland. På grunn av få påmeldte, ble det besluttet å ikke starte opp dette nettverket. Før invitasjonen til deltakelse ble sendt ut, i slutten av januar, ble det avholdt en todagers konferanse i Bergen.

KS ved region Trøndelag gjennomfører et læringsnettverk innen psykisk helse og rus i samarbeid med Fylkesmannen. Læringsnettverket er delfinansiert av Gode pasientforløp og hadde første nettverkssamling i september 2019.

Evaluering av arbeidet i Gode pasientforløp

Nasjonalt senter for e-helseforskning ved Espen Nordheim, Kari Dyb og Gro Berntsen har gjennomført en evaluering av arbeidet i Gode pasientforløp. Evalueringen bygger på en rekke intervjuer med pasienter og helsepersonell og seks fokusgruppeintervjuer med ledere og medarbeidere som har deltatt i tre av de regionale læringsnettverkene. Den endelige rapporten foreligger høsten 2020.

Forskning på Gode pasientforløp og «hva er viktig for deg?»

Flere forskningsarbeid på Gode pasientforløp og «hva er viktig for deg?» er allerede gjennomført eller pågår. Gode pasientforløp er en av to norske satsninger som er kartlagt og analysert av forskere fra Universitetet i Bergen og NORCE i [EU-prosjektet SELFIE](#). Forskere i åtte land har

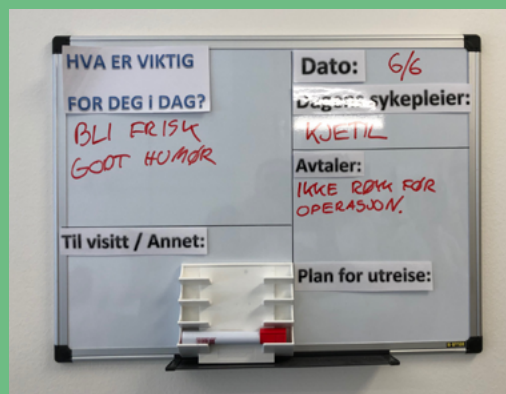
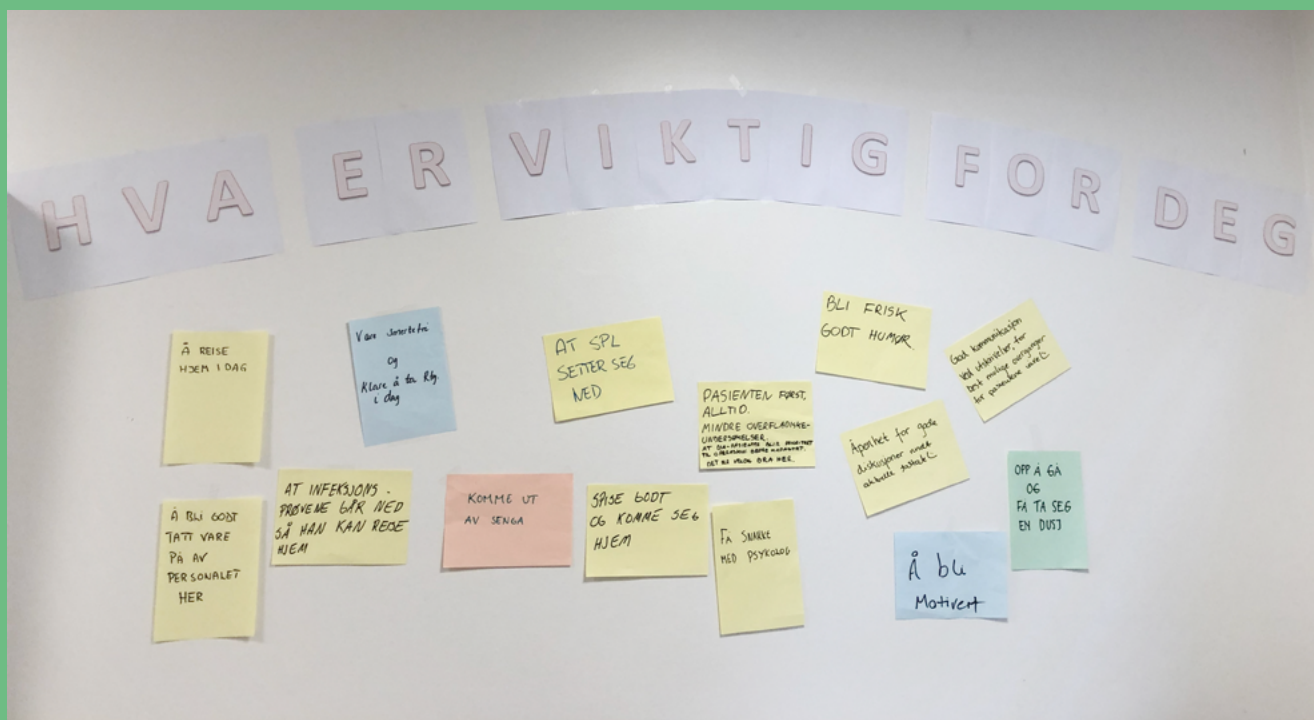
evaluert lovende prosjekter rettet mot pasienter med kroniske og sammensatte lidelser, og arbeidet ble formelt avsluttet i 31. august 2019.

[Elin Rogn Nilsen](#), doktorgradsstipendiat ved Universitetet i Agder, tar doktorgrad på Gode pasientforløp. Den første artikkelen, publisert i tidsskriftet [Journal of Clinical Nursing](#), handler om sykepleieres erfaringer med bruk av sjekklister. I artikkel nr. to ser Nielsen nærmere på erfaringene til eldre pasienter som nylig er utskrevet fra sykehus. Tema for artikkel nummer tre er læringsnettverk som en metode for kvalitetsforbedring, leders rolle og spørsmålet om Gode pasientforløp har ført til kvalitetsforbedring i helsetjenestene. De to siste artiklene er ennå ikke publisert.

[Cecilie Fromholt Olsen](#), fysioterapeut og stipendiat ved OsloMet, tar doktorgrad på helsearbeideres erfaringer med å utvikle pasientforløp for eldre gjennom læringsnettverk. Våren 2020 ble artikkelen om å stille «hva er viktig for deg?»-spørsmålet til eldre og kronisk syke pasienter publisert i tidsskriftet [BMC Health Services Research](#).

Hensikten med hele doktorgradsprosjekt til [Jannike Dyb Oksavik](#), NTNU Ålesund, er å undersøke arbeidsrutinen «hva er viktig for deg?». Oksavik har konsentrert seg om eldre over 80 år som har to eller flere kroniske sykdommer. I [den første av tre artikler](#) har forskeren sett på hvordan brukermedvirkningen ble når helsepersonell stiller spørsmålet «hva er viktig for deg?».

Temaet for [Thomas Tollefsens doktorgrads-prosjekt](#) er «hva er viktig for deg?» og hvordan styrke brukermedvirkning for ungdom i primærhelsetjenesten. Tollefsen er psykolog og tilknyttet RBUP Øst og Sør.

Ullevål sykehus markerte Hva er viktig for deg?-dagen den 6. juni 2019.

